

МОДЕЛЮВАННЯ ПРОЦЕСІВ ТЕПЛООБМІНУ У ВЕНТИЛЬОВАНИХ ОГОРОДЖУЮЧИХ КОНСТРУКЦІЯХ В СТАЦІОНАРНИХ УМОВАХ

Лимаренко О. М.

Одним із шляхів підвищення енергоефективності житлово-комунального підприємства та вирішення проблеми обігріву приміщень є будівництво «пасивних будинків», які містять елементи конструкцій ефективно сприймаючих енергію сонячної радіації. Об'єктом дослідження є «Пасивний Будинок», що представляє собою будівлю, в якій тепловий комфорт (ISO 7730) досягається виключно за рахунок додаткового попереднього підігріву (або охолодження) маси свіжого повітря. Це необхідно для підтримання в приміщеннях повітря високої якості, без його додаткової рециркуляції.

Проведено аналіз процесів теплообміну у вентильованих огороджуючих конструкціях та проаналізовано розрахункові методи їх проектування. Застосування технологій пасивного сонячного обігріву приміщень в кліматичних умовах України дозволить забезпечити до 50 % потреб у теплоті.

Визначено, що рух зовнішнього повітря у ВОК (відкриті огороджуючі конструкції) вздовж стіни будинку призводить до втрат тепла, однак повітря у вентильованому шарі буде запобігати утворенню та скупченню конденсату. Це дозволить в зимовий період зберегти термічні властивості зовнішнього шару ізоляції будинку, зменшити витрати тепла на опалення та запобігти утворенню та розвитку грибкової плісняви.

Досліджено особливості процесів теплообміну в будівельних конструкціях з вентильованими каналами. На основі проведеного аналізу розрахункових методів проектування ВОК можна стверджувати, що класична методика оцінки теплообмінних процесів базується на рівняннях теплового балансу повітря для нескінченно малого об'єму dx . Але при використанні цього рівняння неможливо врахувати розподіл променевого та конвективного потоків тепла, а також оцінити вплив втрат енергії.

У роботі запропоновано математичну модель, яка дозволить визначати зміни температури повітря вздовж вентильованого шару огороджуючих конструкцій та кількісно оцінювати надходження або втрати тепла у приміщення в холодну пору року.

Ключові слова: стаціонарний теплообмін, вентильовані огороджуючі конструкції, стіна Тромба, тепловий потік.

1. Вступ

Сьогодні в умовах фінансово-енергетичної кризи в світі все більше уваги приділяється питанням скорочення, ефективного споживання традиційних паливно-енергетичних ресурсів та зменшення шкідливих викидів у навколишнє

середовище. Найбільш енерговитратними є технологічні процеси, які пов'язані з виробництвом, транспортуванням та споживанням теплової енергії [1, 2]. Згідно звіту Держкомстату України, комунальна енергетика споживає 44 % енергетичних ресурсів, що становить близько 30 % загального споживання палива в державі. Основними причинами, які призводять до невиправдано великих втрат тепла у житлово-комунальному господарстві (ЖКГ), є недосконалість існуючих будівельних конструкцій, а також відсутність індивідуальних засобів обліку та систем регулювання енергоспоживання. Значна частина втрат тепла у будинках в опалювальний період відбувається через різницю температур внутрішнього і зовнішнього повітря (трансмісійні втрати тепла через зовнішні огорожуючі конструкції).

Саме тому дослідження сучасних напрямків та методів енергозбереження в будівлях є актуальним. Одним із шляхів підвищення енергоефективності ЖКГ та вирішення проблеми обігріву приміщень є будівництво «пасивних будинків». «Пасивні будинки» складаються з конструкцій, утилізуючих енергію сонячної радіації в результаті процесів повітрообміну (підігрів до температури внутрішнього повітря холодного зовнішнього повітря, що надходить через нещільності або відкриті вікна і двері).

Для створення коректної математичної моделі необхідно дослідити експериментально процеси теплообміну повітря у вентиляційних каналах, на основі отриманих даних створити відповідні рівняння, які б уточнювали математичну модель.

2. Об'єкт дослідження та його технологічний аудит

Одним із шляхів підвищення енергоефективності житлово-комунального підприємства та вирішення проблеми обігріву приміщень є будівництво «пасивних будинків», які містять елементи конструкцій ефективно сприймаючих енергію сонячної радіації.

Об'єктом дослідження є «Пасивний Будинок», що представляє собою будівлю, в якій тепловий комфорт (ISO 7730) досягається виключно за рахунок додаткового попереднього підігріву (або охолодження) маси свіжого повітря. Це необхідно для підтримання в приміщеннях повітря високої якості, без його додаткової рециркуляції.

Критеріями для Пасивного Будинку в Європі є:

- питома витрата теплової енергії на опалення, визначена розрахунками в програмі «Пакет планування Пасивного Будинку» (PHPP), не повинна перевищувати $15 \text{ кВт}\cdot\text{год}/(\text{м}^2\cdot\text{рік})$ або навантаження на опалення $\leq 10 \text{ Вт}\cdot\text{м}^2$;
- спеціальні вимоги попиту охолодження будівлі $\leq 15 \text{ кВт}\cdot\text{год}/(\text{м}^2\cdot\text{рік})$;
- щорічний період перегріву (температура в приміщенні вище $25 \text{ }^\circ\text{C}$) $\leq 10 \%$;
- результат тесту на герметичність (N50) $\leq 0,6$ зміни повітря/год;
- загальне споживання первинної енергії для всіх побутових потреб (опалення, гаряча вода й електрична енергія), не повинно перевищувати $\leq 120 \text{ кВт}\cdot\text{год}/\text{м}^2\cdot\text{рік}$.

Проектування будинків за такими технологіями в країнах ЄС набуло найбільшого розповсюдження і дозволило забезпечити за рахунок сонця 97 % потреб в теплі для обігріву. В умовах України від застосування технології пасивного сонячного обігріву приміщень можна сподіватися на забезпечення до 50 % потреб у теплі.

3. Мета та задачі дослідження

Метою роботи є створення математичної моделі теплообміну при русі повітря у вентиляльованих огороджуючих конструкціях для визначення зміни температури повітря та кількісної оцінки надходження тепла у приміщення для холодної пори року.

Для досягнення поставленої мети необхідно виконати такі завдання:

1. Визначити головний елемент відкритих вентиляльованих каналів.
2. Встановити основні причини, які призводять до не виправдано великих втрат тепла у житлово-комунальній сфері.
3. Дослідити особливості процесів теплообміну в будівельних конструкціях з вентиляльованими каналами.

4. Дослідження існуючих рішень проблеми

Основними умовами для реалізації ефективною пасивною сонячною технологією є [2–5]:

- високий рівень теплоізоляції приміщень;
- утилізація тепла вентиляційного повітря;
- орієнтації будівель таким чином, щоб влітку забезпечити відсутність перегріву, а взимку, навпаки, максимально впустити сонце в приміщення.

У будівництві досить широко використовують огороджуючі конструкції (ВОК) з відкритими та замкненими шарами повітря. Останнім часом особливо цікавими для архітекторів є відкриті (вентиляльовані) конструкції.

Проблемам комунальної теплоенергетики України і шляхами її модернізації займалися автори робіт [1, 2].

Робота по створенню експериментального енергоефективного будинку пасивного типу «нуль енергії» належить автору [3].

Особливості теплопередачі через багатошарову конструкцію, що в нестационарному режимі були розглянуті в роботі [4].

Шляхами ефективного використання енергії в пасивному будинку та вентиляльованими стіновими панелями займалися автори робіт [5, 6].

Поліпшенням пасивного сонячного будинку зі стінкою Тромбея займалися вчені [7–9].

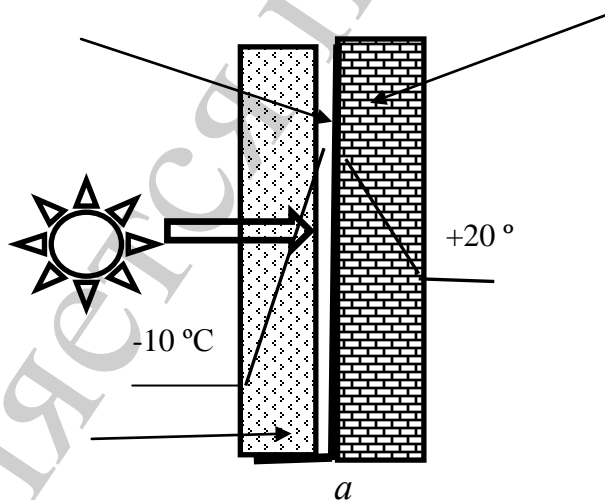
Загалом, в Україні вченими проведена значна аналітична робота в області розробки і впровадження інноваційних енергетичних продуктів в країні [1–5]. Досвід розвинених країн [8–12] може служити базою для України, якщо в основу покласти вітчизняний енергетичний потенціал.

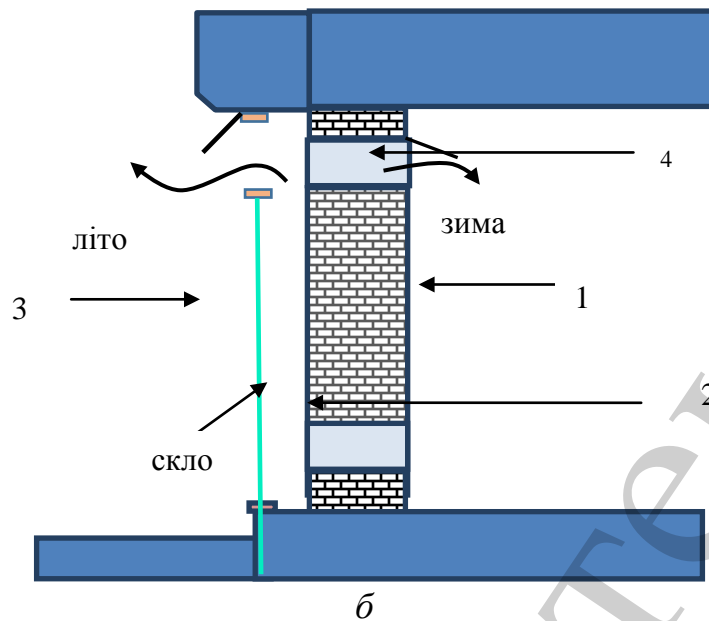
5. Методи досліджень

Відкриті огорожуючі конструкції широко використовуються при спорудженні стін, вентиляованих фасадів, горизонтальних перегородок (горищах, підлогах). ВОК також є ефективними в конструктивних елементах будинку для пасивного сонячного опалення (стіна Тромба). Прикладом такого застосування є елемент наскрізної ВОК, яка виконує роль каналу для подачі повітря у помешкання, а зовнішнє повітря нагрівається при русі вздовж прошарку і подається в приміщення. В стінах можливе застосування ВОК з метою однократного, двократного або багатократного руху повітря [6].

Головним елементом ВОК є зовнішня стіна будинку, в якій повітряний прошарок знаходиться між шаром ізоляції та фасадними плитами. Рух зовнішнього повітря у ВОК вздовж стіни будинку призводить до втрат тепла, однак повітря у вентиляованому шарі буде запобігати утворенню та скупченню конденсату. Це дозволить в зимовий період зберегти термічні властивості зовнішнього шару ізоляції будинку, зменшити витрати тепла на опалення та запобігти утворенню та розвитку грибкової плісняви. В літній період приміщення буде менше нагріватися, через охолодження стіни при надходженні повітря.

Пасивне опалення будинку здійснюється шляхом сонячного випромінювання – відновлювального джерела енергії. Одним з найбільш відомих конструктивних елементів системи пасивного сонячного опалення є стіна Тромба (рис. 1) [7].

Рис. 1. Схема: *a* – стіни Тромба; *б* – модифікованої стіни Тромба [8, 9]:
1 – пасивна стіна; 2 – темна поверхня; 3 – скло; 4 – заслонка

Масивна стіна 1 з темною поверхнею 2 відокремлена від атмосферного повітря скляним перекриттям. В проміжку між скляним перекриттям і стіною рухається повітря. Якщо стіна Тромба має отвори у верхній і нижній частинах конструкції, то у випадку, коли вони зачинені конвекція відсутня:

$$t_x = \frac{(k_B t_B + k_H t_H) + [t_0 (k_B + k_H) - (k_B t_B + k_H t_H)] e^{\frac{k_B + k_H x}{Wc}}}{k_B + k_H}, \quad (1)$$

де t_0 – температура повітря, що надходить до каналу;

t_B, t_H – температури повітря відповідно внутрішнього і зовнішнього;

k_B, k_H – коефіцієнти теплопередачі відповідно від внутрішнього повітря до повітря у ВОК і від повітря у ВОК до зовнішнього повітря;

W – витрата повітря;

x – координата.

Подібні дослідження були виконані в роботі [13]:

$$(k_B + k_H)(t_{B.P.} - t_x) dx = Wcd, \quad (2)$$

де $t_{B.P.}$ – стала температура, яка досягається на певній відстані в залежності від умов теплообміну в конструкції (при сталому теплообміні):

$$t_{B.P.} = t_B - \frac{1}{k_B R_0} (t_B - t_H) = \frac{k_B t_B + k_H t_H}{k_B + k_H}. \quad (3)$$

Головною задачею досліджень було визначення відстані, на якій температура повітря в каналі мало би постійне значення.

Після розділення змінних а також інтегрування різницевого рівняння (3) в заданому інтервалі отримуємо:

$$\frac{t_x - t_{B.P}}{t_0 - t_{B.P}} = e^{-\frac{k_b + k_H}{cW} x}, \quad (4)$$

$$t_x = \frac{k_B t_B + k_H t_H}{k_B + k_H} - \left[\frac{k_B t_B + k_H t_H}{k_B + k_H} - t_0 \right] e^{-\frac{k_b + k_H}{cW} x}. \quad (5)$$

В результаті математичних перетворень рівняння (5) приймає вигляд рівняння (1):

$$t_x = \frac{(k_B t_B + k_H t_H) + [t_0 (k_B + k_H) - (k_B t_B + k_H t_H)] e^{-\frac{k_b + k_H}{cW} x}}{k_B + k_H}.$$

В роботах [14–16] є деякі неточності у формулюванні значень термічних опорів. В огорожуючих конструкціях визначаються опори як теплові опори частин конструкцій від внутрішньої поверхні до повітряного шару, і від повітряного шару до зовнішньої поверхні огороження:

$$t_y = \frac{(k_B t_B + k_H t_H) + [\tau_0 (k_B + k_H) - (k_B t_B + k_H t_H)] e^{-\frac{C_B (k_b + k_H)}{cW} h_y}}{k_B + k_H}. \quad (6)$$

де t_y – температура повітря у вентилязованому каналі (те саме, що і t_x);

τ_0 – температура повітря на вході в канал (те ж саме, що і t_0);

h_y – відстань від входу повітря до каналу (те ж саме, що і x);

C_B – коефіцієнт конверсії, в [16] відсутній опис фізичного смислу і значень даного коефіцієнту.

Аналізуючи рівняння (1), можемо заробити наступні висновки:

– одним з головних недоліків цього рівняння є те, що процеси теплообміну представлені як один загальний фізичний процес;

– у випадку конвективного теплообміну потік тепла пропорційний до різниці температури у першому ступені, натомість при теплообміні шляхом випромінювання – у четвертому ступені, за законом Стефана-Больцмана;

– при спільному теплопереносі конвекцією та випромінюванням складно визначити кількісний внесок кожної складової в загальному процесі теплообміну. Тому дуже важко відповісти на питання, що було б ефективніше: збільшення віддачі тепла через елеваційні плити або інтенсифікація процесу нагріву повітря і ВОК (це неможливо підтвердити розрахунково);

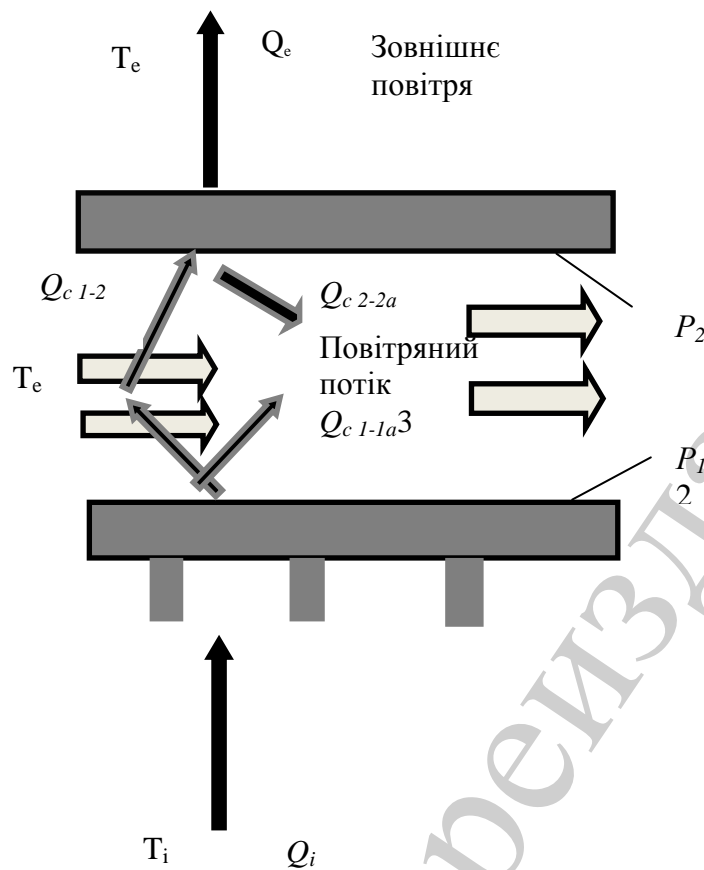
– рівняння (1) не визначає, як впливає на потік тепла вибір конструкційного рішення або матеріал, з якого складаються елементи ВОК, крім того, неможливо визначити коефіцієнт тепловіддачі;

– рівняння (1) не досить коректно віддзеркалює фізичний зміст процесів теплообміну. Тепловий баланс повітряного шару представлений рівнянням (2) в означає, що потік тепла від повітря в приміщення повністю передається повітрю в каналі. Насправді фізичний процес виглядає інакше: тепло переходить від повітря в приміщення, при цьому нагріваючи внутрішню поверхню каналу, яка в свою чергу підігріває рухоме повітря в каналі, а також зовнішню поверхню каналу.

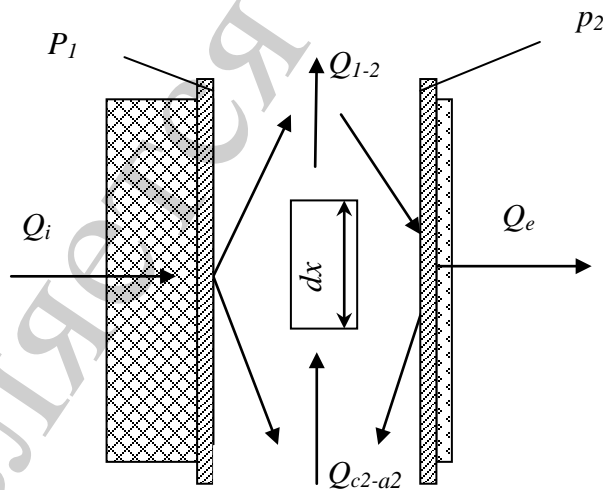
6. Результати дослідження

В холодний період року тепловий потік Q_i направлений з приміщення на зовні. Тепловий потік нагріває внутрішню поверхню p_1 ВОК. Нагріта внутрішня поверхня в результаті конвективного теплообміну віддає тепло повітрю, яке рухається біля неї, а також випромінює тепло до поверхні p_2 (Q_{1-2}). Оскільки у ВОК рухається зовнішнє повітря, яке має нижчу температуру порівняно з температурами поверхонь, то воно буде нагріватися як біля внутрішньої, так і біля зовнішньої поверхні. Таким чином, теплове випромінювання, яке надходить до зовнішньої поверхні, частково використовується на нагрівання повітря у каналі, і частково виходить до зовнішнього середовища Q_e . Аналогічно виглядає фізична модель процесу теплообміну для горизонтальної конструкції. При формулюванні математичної моделі використовуємо рівняння теплового балансу повітря (6) і вважаємо, що температура поверхні p_1 та p_2 залежить від змінної x . Процеси, які розглядаються в моделі, вважаємо стаціонарними.

Рівняння теплового балансу для кожної поверхні на підставі фізичної моделі (рис. 2, 3).

Рис. 2. Схема розподілу потоку тепла у горизонтальній відкритій огорожувачій конструкції

Рис. 3. Схема розподілу теплового потоку у вертикальній відкритій огорожувачій конструкції

Оскільки тепловий потік конвекцією витрачається на нагрівання повітря запишемо рівняння балансу повітря:

— що рухається поблизу поверхні p_1 :

$$hc_1 (T_1(x) - Ta_1(x)) dx = cG_1 dTa_1; \tag{7}$$

– поблизу поверхні p_2 :

$$hc_2(T_2(x) - Ta_2(x))dx = cG_2dT_{a_2}, \quad (8)$$

де dTa_1, dTa_2 – зміна температури повітря на елементарній відстані dx відповідно біля поверхні p_1 і p_2 ;

G_1, G_2 – витрата повітря поблизу кожної поверхні;

c – теплоємність повітря;

– рівняння теплового балансу поверхні p_1 :

$$Q_i = Q_{1-2} + Q_{c_1-a_1}; \quad (9)$$

– рівняння теплового балансу поверхні p_2 :

$$Q_{1-2} = Q_{c_2-a_2} + Q_e. \quad (10)$$

Тепловий потік Q_i до внутрішньої поверхні:

$$Q_i = k_1(T_i - T_1(x))dx. \quad (11)$$

Тепловий потік Q_e від поверхні p_2 до зовнішнього повітря:

$$Q_e = k_2(T_2(x) - T_e)dx. \quad (12)$$

В рівняннях (11), (12) k_1, k_2 – коефіцієнти теплопередачі від внутрішнього повітря до поверхні p_1 і від поверхні p_2 до зовнішньої поверхні:

$$k_1 = \frac{1}{\frac{1}{\alpha_1} + \sum_{i=1}^n \frac{\delta_i}{\lambda_i}}; k_2 = \frac{1}{\frac{1}{\alpha_e} + \sum_{e=1}^n \frac{\delta_e}{\lambda_e}}, \quad (13)$$

де α_i, α_e – коефіцієнти тепловіддачі;

$\sum_{i=1}^n \frac{\delta_i}{\lambda_i}; \sum_{e=1}^n \frac{\delta_e}{\lambda_e}$ – сума теплових опорів для внутрішньої та зовнішньої частин

огороджуючих конструкцій.

Тепловий потік випромінюванням між поверхнями з урахуванням рівняння Стефана-Больцмана:

$$Q_{1-2} = \varphi_{1-2} \varepsilon_{1-2} c_0 \left[\left(\frac{T_1(x) + 273}{100} \right)^4 - \left(\frac{T_2(x) + 273}{100} \right)^4 \right] dx, \quad (14)$$

де c_0 – коефіцієнт випромінювання абсолютно чорного тіла, $c_0 = 5,67 \text{ Вт/м}^2\text{К}$;

φ_{1-2} – коефіцієнт конфігурації;

ε_{1-2} – коефіцієнт поглинання.

Для поверхонь p_1 і p_2 :

$$\varepsilon_{1-2} = \frac{1}{\frac{1}{\varepsilon_1} + \frac{1}{\varepsilon_2} - 1}.$$

Коефіцієнт $\varphi_{1-2} = 1$ [13, 15], тобто тепловий потік випромінюванням від більш нагрітої поверхні до менш нагрітої поверхні, передається тільки в протилежні поверхні.

З урахуванням рівнянь (8) та (9), а також (6), (7) отримаємо:

– рівняння теплового балансу поверхні p_1 :

$$k_1(T_i - T_1(x))dx = \varepsilon_{1-2} c_0 \left[\left(\frac{T_1(x) + 273}{100} \right)^4 - \left(\frac{T_2(x) + 273}{100} \right)^4 \right] dx + \quad (15)$$

$+ hc_1(T_1(x) - Ta_1(x))dx$;

– рівняння теплового балансу поверхні p_2 :

$$\varepsilon_{1-2} c_0 \left[\left(\frac{T_1(x) + 273}{100} \right)^4 - \left(\frac{T_2(x) + 273}{100} \right)^4 \right] = \quad (16)$$

$= hc_2(T_2(x) - Ta_2(x))dx + k_2(T_2(x) - T_e)dx$.

Третім рівнянням, що доповнює рівняння теплових балансів, є рівняння руху повітря у каналі ВОК, яке представляє собою баланс сумарних втрат тиску і загального тиску.

У випадку вертикальної огорожуючої конструкції загальний тиск дорівнює сумі гравітаційного тиску і тиску вітру

$$\left(\sum \zeta + \lambda_f \frac{h}{D_h} \right) \frac{v_m^2}{2 \rho_m} = (n_1 - n_2) \frac{v_w^2}{2 \rho_e} + Hg(\rho_e - \rho_m). \quad (17)$$

Для горизонтальної конструкції:

$$\left(\sum \zeta + \lambda_f \frac{h}{D_h} \right) \frac{v_m^2}{2 \rho_m} = (n_1 - n_2) \frac{v_w^2}{2 \rho_e}, \quad (18)$$

де $\sum \zeta$ – сума місцевих опорів;

λ_f – коефіцієнт опору ($\lambda_f = f(Re)$);

h – товщина повітряного шару;

H – відстань між отворами для входу та виходу повітря;

D_h – середня ширина повітряного шару;

v_w – швидкість вітру;

ρ_m – середня густина повітря у ВОК;

ρ_e – густина зовнішнього повітря;

g – прискорення;

n_1, n_2 – аеродинамічні коефіцієнти на вході і на виході каналу;

v_m – середня швидкість повітря.

Якщо вхідний і вихідний отвори для повітря за розмірами відрізняються від перетину повітряного каналу, то місцеві втрати тиску в отворах необхідно віднести до швидкості в отворі v_0 . В такому разі до лівої частини рівнянь (19) та (20) необхідно додати місцеві втрати тиску в отворах:

$$P_{ov} = \sum \zeta_0 \frac{v_0^2}{2} \rho_0,$$

де $\sum \zeta_0$ – сума втрат тиску в отворах;

v_0 – швидкість повітря в отворі.

Математична модель процесу теплообміну у ВОК для холодного періоду в загальному вигляді:

$$\left\{ \begin{array}{l} k_1(T_i - T_1(x))dx = \varepsilon_{1-2}c_0 \left[\left(\frac{T_1(x) + 273}{100} \right)^4 - \left(\frac{T_2(x) + 273}{100} \right)^4 \right] dx + \\ + hc_1(T_1(x) - Ta_1(x))dx, \\ \varepsilon_{1-2}c_0 \left[\left(\frac{T_1(x) + 273}{100} \right)^4 - \left(\frac{T_2(x) + 273}{100} \right)^4 \right] dx = \\ = hc_2(T_2(x) - Ta_2(x))dx + k_2(T_2(x) - T_e)dx, \\ hc_1(T_1(x) - Ta_1(x))dx = cG_1dT_{a_1}, \\ hc_2(T_2(x) - Ta_2(x))dx = cG_2dT_{a_2}, \\ \left(\sum \zeta + \lambda_f \frac{h}{D_h} \right) \frac{v_m^2}{2} = (n_1 - n_2) \frac{v_w^2}{2} + Hg(\rho_e - \rho_m). \end{array} \right.$$

(19)

Модель має чотири невідомі функції $T_1(x)$, $T_2(x)$, $T_{a_1}(x)$, $T_{a_2}(x)$. Окрім

того, невідомим параметром є швидкість руху повітря в каналі. Таким чином кількість рівнянь відповідає кількості невідомих. Для спрощення розв'язання рівнянь моделі приймаємо наступні припущення:

- температура поверхні не залежить від змінної x ;
- коефіцієнти теплообміну не змінюються по довжині повітряного каналу.

При формулюванні математичної моделі також приймаємо, що потік повітря G , що рухається в просторі даху, умовно поділений на два потоки:

- перший рухається поблизу внутрішньої поверхні G_1 ;
- другий потік повітря рухається поблизу зовнішньої поверхні G_2 ($G_1 = G_2 = G/2$).

$$\left\{ \begin{array}{l} k_1(T_i - T_1(x))dx = \varepsilon_{1-2}c_0 \left[\left(\frac{T_1(x) + 273}{100} \right)^4 - \left(\frac{T_2(x) + 273}{100} \right)^4 \right] dx + \\ + hc_1(T_1(x) - Ta_1(x))dx, \\ \varepsilon_{1-2}c_0 \left[\left(\frac{T_1(x) + 273}{100} \right)^4 - \left(\frac{T_2(x) + 273}{100} \right)^4 \right] dx = \\ = hc_2(T_2(x) - Ta_2(x))dx + k_2(T_2(x) - T_e)dx, \\ Ta_1(x) = T_1 - \frac{T_1 - T_e}{e^{\frac{hc_1 x}{cG}}}, \\ Ta_2(x) = T_2 - \frac{T_2 - T_e}{e^{\frac{hc_2 x}{cG}}}, \\ \left(\sum \zeta + \lambda_f \frac{h}{D_h} \right) \frac{v_m^2}{2} = (n_1 - n_2) \frac{v_w^2}{2} + Hg(\rho_e - \rho_m). \end{array} \right. \quad (20)$$

На основі проведеного аналізу розрахункових методів проектування ВОК можна стверджувати, що класична методика оцінки теплообмінних процесів базується на рівняннях теплового балансу повітря для нескінченно малого об'єму dx (1). При використанні рівняння (1) неможливо врахувати розподіл променевого та конвективного потоків тепла, а також оцінити вплив втрат енергії.

Також можна стверджувати що, процес теплообміну, враховуючи недоліки існуючих методів розрахунку, краще представити у вигляді системи рівнянь (18), (19).

7. SWOT-аналіз результатів досліджень

Strengths. Запропонована математична модель процесу теплообміну у ВОК для холодного періоду дозволить виключити неточності розрахунку теплообмінних процесів, а також створити відповідні методики проектування енергоефективних огорожуючих конструкцій.

Weaknesses. При використанні рівняння (1) неможливо врахувати розподіл променевого та конвективного потоків тепла, а також оцінити вплив втрат енергії.

Opportunities. Проведене дослідження може бути використане для розробки стимулів для зменшення теплових втрат через:

- огорожуючі конструкції;
- зменшення різниці температур внутрішнього і зовнішнього повітря;
- врахування розподілу променевого та конвективного потоків тепла.

В подальшому планується провести експериментальні дослідження процесів теплообміну повітря у вентилятованих каналах та на основі отриманих даних створити відповідні рівняння, які б уточнювали запропоновану математичну модель.

Threats. Значна частина втрат тепла у будинках в опалювальний період відбувається через різницю температур внутрішнього і зовнішнього повітря (трансмісійні втрати тепла через зовнішні огорожуючі конструкції).

8. Висновки

1. Визначено, що до головного елемента відкритих вентилятованих каналів відносяться зовнішня стіна будинку, в якій повітряний прошарок знаходиться між шаром ізоляції та фасадними плитами. Рух зовнішнього повітря у ВОК вздовж стіни будинку призводить до втрат тепла, однак повітря у вентилятованому шарі буде запобігати утворенню та скупченню конденсату. Це дозволить в зимовий період зберегти термічні властивості зовнішнього шару ізоляції будинку, зменшити витрати тепла на опалення та запобігти утворенню та розвитку грибкової плісняви. В літній період приміщення буде менше нагріватися, через охолодження стіни при надходженні повітря.

2. В проведеному дослідженні вдалося встановити основні причини, які призводять до невиправдано великих втрат тепла у житлово-комунальній сфері, до яких відносяться:

- недосконалість існуючих будівельних конструкцій;
- відсутність індивідуальних засобів обліку та систем регулювання енергоспоживання.

3. Досліджено особливості процесів теплообміну в будівельних конструкціях з вентилятованими каналами. На основі проведеного аналізу розрахункових методів проектування ВОК можна стверджувати, що класична методика оцінки теплообмінних процесів базується на рівняннях теплового балансу повітря для нескінченно малого об'єму dx (1). При використанні рівняння (1) неможливо врахувати розподіл променевого та конвективного потоків тепла, а також оцінити вплив втрат енергії. Також можна стверджувати що, процес теплообміну, враховуючи недоліки існуючих методів розрахунку, краще представити у вигляді системи рівнянь (18), (19).

References

1. Dolinskyi A. A. Komunalna teploenerhetyka Ukrainy: stan, problemy, shliakhy modernizatsii. Kyiv, 2007. 827 p.

2. Dolinskyi A. A., Basok B. I. Stvorennia eksperymentalnoho enerhoefektyvnoho budynku pasyvnoho typu: proceedings // Enerhetychna bezpeka na transporti: pidvyshchennia enerhoefektyvnosti, znyzhennia zalezhnosti vid pryrodnoho hazu. Kyiv, 2014. P. 26–30.
3. Stvorennia eksperymentalnoho enerhoefektyvnoho budynku pasyvnoho typu «nul enerhii» / Honcharuk S. M. et al. // Promyslova teplotekhnika. 2014. Vol. 36, No. 3. P. 88–95.
4. Nedbaylo A. N. Osobennosti teploperedachi cherez mnogoslounuyu ograzhdayushhuyu konstruktsiyu v nestatsionarnom rezhime // Keramika: nauka i zhizn. 2014. No. 1 (22). P. 4–9.
5. Stepanenko O. I., Dubrovska V. V. Pasyvnyi budynok – shliakh do efektyvnoho vykorystannia enerhii // Enerhetyka: ekonomika, tekhnolohii, ekolohiia. 2014. No. 3. P. 56–58.
6. Ventiliruemye stenovye paneli / Belyaev V. S. et al. // Sel'skoe stroitel'stvo. 1984. No. 1. P. 12–14.
7. Bajc T., Todorovic M. N., Svorcan J. CFD analyses for passive house with Trombe wall and impact to energy demand // Energy and Buildings. 2015. Vol. 98. P. 39–44. doi:[10.1016/j.enbuild.2014.11.018](https://doi.org/10.1016/j.enbuild.2014.11.018)
8. Dynamic thermal performance simulation of an improved passive solar house with Trombe wall / Jinling Z. et al. // Proceedings of ISES World Congress 2007 (Vol. I–Vol. V). 2007. Vol. 1. P. 2234–2237. doi:[10.1007/978-3-540-75997-3_451](https://doi.org/10.1007/978-3-540-75997-3_451)
9. Heat transfer in buildings: application to air solar heating and Trombe wall design / Boyer H. et al. // Evaporation, condensation and heat transfer. 2011. P. 227–244. doi:[10.5772/23025](https://doi.org/10.5772/23025)
10. Lobna M., Dehmani L. A numerical study of heating and cooling by a Trombe wall in Tunisia // The fifth International Renewable energy congress. Tunisia: Hammamet, 2014. doi:[10.1109/irec.2014.6826940](https://doi.org/10.1109/irec.2014.6826940)
11. An innovative Trombe wall as a passive heating system for a building in Athens–A comparison with the conventional Trombe wall and the insulated wall / Bellos E. et al. // Energy and Buildings. 2016. Vol. 133. P. 754–769. doi:[10.1016/j.enbuild.2016.10.035](https://doi.org/10.1016/j.enbuild.2016.10.035)
12. Yin Z. Simulation and Modification of a Composite Trombe Wall to Adapt to the Climate in Victoria, Canada. University of Victoria, 2016. 65 p.
13. Bogoslovskiy V. N. Stroitel'naya teplofizika. Moscow: Vysshaya shkola, 1982. 415 p.
14. Fokin K. F. Stroitel'naya teplotekhnika ograzhdayushhikh chastey zdaniy / ed. by Tabunshnikov Yu. A., Gagarin V. G. Moscow: AVOK-Press, 2006. 256 p.
15. Klemm P. Zahalne budivnytstvo. Budivselna fizyka. Vol. 2. Warsaw: Arkadii, 2006.
16. Mikheev M. A., Mikheeva I. M. Osnovy teploperedachi. Moscow: Energiya, 1977. 344 p.